

INFO CENTRI – RAZVOJ IN UVEDBA INFORMACIJSKIH SREDIŠČ ZA OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI

V okviru podprojekta sta bila izvedena študija dobrih praks in oblikovanje modela informacijskega središča s pomočjo IKT ter povezovalni spletni portal.

Pomanjkanje informacij je ena izmed ovir za uspešnejše vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v šolanje, življenje in delo. Informacijska tehnologija in informacijska družba kot celota, s katero je zaznamovano zdajšnje obdobje, daje priložnost, da se te ovire odpravijo in da se izboljšata integracija in inkluzija teh oseb.

Namen in cilji podprojekta

Podprojekt ima namen zagotoviti razmere in predpogoje za boljši pretok teh potrebnih informacij tako za otroke in mladostnike, njihove starše kot tudi za učitelje in strokovnjake, ki sodelujejo pri usmerjanju, vzgoji in izobraževanju, usposabljanju ter zaposlovanju oseb s posebnimi potrebami.

Z zasnovo projekta smo načrtali potrebne aktivnosti, da bi dosegli in uresničili zastavljene namene in cilje. Namen podprojekta je strukturiran v naslednjih točkah:

1. Zagotavljati učinkovit pretok informacij z vzpostavitvijo informacijskih središč, imenovanih »info centri«, za osebe s posebnimi potrebami.
2. Razvijati in integrirati različne modele in strategije uspešnega vključevanja otrok s posebnimi potrebami in se usposabljati za uvajanje oblikovanih modelov in strategij na podlagi izmenjave dobrih praks ter analitično-študijskega pristopa.
3. Organiziranje in zagotavljanje sodelovanja izvajalcev različnih storitev za osebe s posebnimi potrebami, njihove starše in strokovnjake.
4. Prek info centrov oziroma informacijskih središč se bo spreminjal odnos do enakih možnosti in spodbujanja socialne vključenosti oseb s posebnimi potrebami. Učinkovitejše vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja pa bo

prispevalo k dvigu kakovosti življenja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami

Kvalitativni cilji projekta

Priprava in opredelitev načinov pomoči in svetovanja za osebe s posebnimi potrebami, njihove starše in strokovne delavce prek informacijskih centrov za osebe s posebnimi potrebami.

S pomočjo informacijskih središč obstoječe stanje pomanjkanja in razpršenosti informacij za osebe s posebnimi potrebami nadgraditi z bolj sistematičnim zbiranjem, povezovanjem in posredovanjem.

Vzpostaviti učinkovito povezovanje med informacijskimi središči na podlagi naprednih IT in digitalizacijskih možnosti in dobrih praks v Evropi ter svetu.

Prek dejavnosti informacijskih središč hitro in učinkovito obveščati različne zainteresirane posameznike in skupine o programih in drugih vsebinah na področju vzgoje in izobraževanja, usposabljanja, dela in varstva ter zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami.

Kvantitativni cilji projekta

Oblikovanje in vzpostavitev pogojev za razvoj info centrov oziroma informacijskih središč za osebe s posebnimi potrebami, preko katerih se bo zagotavljalo pomoč in informacije osebam s posebnimi potrebami, njihovim staršem, učiteljem in drugim strokovnjakom.

Oblikovanje in priprava interaktivnih spletnih strani za upravljanje informacij s področja skrbi za osebe s posebnimi potrebami, kar bo omogočalo interaktivno sodelovanje uporabnikov in strokovnjakov. Spletne strani bodo zagotavljale informacije in različne podatke o vzgoji, izobraževanju, usposabljanju, delu in varstvu ter zaposlovanju oseb s posebnimi potrebami.

Oblikovanje in priprava gradiva za splošno javnost – vzpostavitev omrežja organizacij skrbi za osebe s posebnimi potrebami v Sloveniji v tiskani in elektronski obliki.

Opis vsebine in aktivnosti podprojekta

V prvem delu smo izvajali razvojno-raziskovalno delo zbiranja in analiziranja podatkov iz dokumentacijskih virov, spletnih strani, statističnih podatkov, opravljenih študij na področju oseb s posebnimi potrebami in deskripcije slovenskih, evropskih ter mednarodnih gradiv. Vsebina in aktivnosti:

1. Analiza mednarodnih in slovenskih dokumentov, ki so podlaga za izvajanje sistema vzgoje in izobraževanja oseb s posebnimi potrebami, njihove socialne integracije ter zaposlovanja na trgu.

Opravljen je bila deskriptivna študija ključnih dokumentov, ki opredeljujejo ustrezno prakso in zavezujejo državo Slovenijo in izvajalce izobraževanja, usposabljanja in zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami k ustreznemu ravnanju.

2. Študija pomena informacijske in komunikacijske tehnologije ter info centrov za osebe s posebnimi potrebami, analiza dostopnosti internetnih povezav za osebe s posebnimi potrebami.

Na podlagi te analize smo dobili vpogled v zmožnosti okolja (tehnologija, digitalizacija in mrežni dostop) za osebe s posebnimi potrebami.

3. Analiza spletnih strani Evropske unije in Slovenije – področje oseb s posebnimi potrebami, invalidov in nevladnih organizacij. Za namen naše kvalitativne in kvantitativne primerjalne analize info centrov smo analizirali centre/spletne portale v EU in Sloveniji na področju socialne integracije oseb s posebnimi potrebami, zlasti kar se tiče usposabljanja, izobraževanja in zaposlovanja oseb s posebnimi potrebami.

Na podlagi te analize je predložena konfiguracija povezovalnega spletnega

portala/info centra za področje skrbi za osebe s posebnimi potrebami.

4. Študija primerov dobrih praks – prenos dobrih praks in oblikovanje tipologije info centrov.

Na podlagi matrične analize spletnih strani, centrov, vsebine informacij, tehnične ureditve in prostorskih kapacitet smo na osnovi sinteze konstituirali naslednje konceptualne rešitve info centrov.

Model 1: Spletna stran

Informacijski centri so v najožjem pomenu spletne info točke (spletne strani, portali), ki nagovarjajo specifično kategorijo posameznikov, dajejo odgovore na konkretna vprašanja, nasvete, rešitve ali pa omogočajo selekcionirane povezave. Info spletne strani informirajo osebe s posebnimi potrebami, strokovnjake, starše in druge uporabnike. Informacija je lahko enosmerna – interakcije med uporabniki in distributerji informacij ni. V okviru projekta smo podali tehnične rešitve oblikovanja, možnosti oblikovanja, administriranja, sisteme upravljanja spletnih strani, optimizacije, povezovanje spletnih strani.

Model 2: Interaktivne spletne strani

Da informacija ne bi bila le enosmerna, se vse bolj uvajajo interaktivne spletne strani, ki omogočajo uporabnikom interaktivno sodelovanje na različne načine, z različnimi orodji in tehnikami. Vse to je možno zaradi hitrega napredka v IKT in zlasti širine uporabe le-te.

V okviru projekta smo podali tehnične rešitve, možnosti oblikovanja, administriranja, sisteme upravljanja spletnih strani, optimizacije, povezovanja.

Model 3: Info točka

Glavno poslanstvo info točke je v tem, da se preko nje zagotavljajo informacije, kontakti in sodelovanje med uporabniki (člani društev, osebe s posebnimi potrebami, študenti ...). Delovanje info točke je lahko v smislu fizičnega kontakta z njenimi

uporabniki ali pa preko intermedijskih kanalov komuniciranja – v današnjem času je pomembno iskati zlasti te nove načine komuniciranja, ki so zlasti pomembni za osebe z motnjo v mobilnosti.

Model 4: Info center

Info center se razlikuje od običajne info točke po tem, da ima poleg prostora, IKT-opreme, informacij v elektronski in materializirani obliki še osebo, ki je na razpolago za osnovne informacije. Oseba, ki daje informacije, je običajno zadolžena še za druge naloge v centru:

- oskrba vseh naprav, opreme in pripomočkov v info centru;
- odpravljanje najenostavnejših napak v delovanju opreme;
- vzdrževanje reda v centru;
- pomoč osebam pri iskanju informacij in uporabi opreme v info centru;
- pomoč osebam pri vstopu v zgradbo (mobilno ovirani);
- svetovanje uporabnikom na odprt način.

Model 5: Info center s svetovanjem

Info centri v najširšem smislu pa so tisti, ki poleg zgoraj naštetega nudijo še svetovanja za uporabnike tudi na zaprt način, torej s poglobljenim svetovanjem, ki ga izvaja eden ali več specializiranih svetovalcev in podpornih služb za opravljanje najzahtevnejših svetovanj, informacij in obravnav. Osebe s posebnimi potrebami potrebujejo vrsto podpornih in informacijskih oblik, da lahko uresničujejo potrebe po samostojnosti, neodvisnosti, integraciji/inkluziji.

Priprava spletnega povezovalnega portala

Na podlagi študije primerov, analiz in matrične analize smo zasnovali povezovalni spletni portal, ki bo integriral info centre na področju informiranja in svetovanja oseb s posebnimi potrebami, njihove starše, učitelje in vse tiste, ki bodo tvorili integrativno podporno mrežo integracije/inkluzije oseb s posebnimi potrebami.

Vzpostavitev spletnega povezovalnega portala info centrov

Na podlagi študij in analiz je bil pripravljen spletni povezovalni portal, ki z zaključkom projekta opravlja svoje poslanstvo in cilje.

Priprava omrežja izvajalcev na področju podpore oseb s posebnimi potrebami na področju izobraževanja, socialne integracije in trga dela

Zbirko materializiranih informacijskih gradiv na področju izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami se s pomočjo aktivnosti iz tega projekta dopolni s podatkovno zbirko organizacij – izvajalcev.

Uporabljene metode in oblike dela

Razvojno-raziskovalno in inovativno delo pri projektu je temeljilo na kvantitativnih in kvalitativnih metodah zbiranja in analize podatkov, komparativnih analiz, študije primerov in dobrih praks, zlasti pa na:

- analizi stanja med uporabniki in izvajalci ter podpornega okolja,
- študiji primerov dobrih praks med članicami EU.

Pri obravnavi spletnih strani smo uporabili:

- a) primerjalno analizo posameznih spletnih strani z vidika relevantnosti vsebine, strukture vsebine, preglednosti;
- b) matrično analizo – primerjava spletnih strani v Sloveniji in EU z vidika ključnih kriterijev.

Za namen naše kvalitativne in kvantitativne primerjalne analize info centrov smo izbrali 10 info centrov/portalov v EU in 10 v Sloveniji na področju socialne integracije oseb s posebnimi potrebami v prvi vrsti v usposabljanju, izobraževanju in zaposlovanju oseb s posebnimi potrebami. Uporabili smo 10 kazalcev primerjave, kot so: interaktivne možnosti, fizična lokacija, IKT-oprema na lokaciji, zagotavljanje informacij in servisne pomoči v centru, informacijska gradiva v pisni (materialni) obliki, informacijski terminali za invalide ...

c) Pri implementaciji izbranega modela so bile uporabljene različne metode dela, in sicer:

- informiranje prek spletnih strani,
- informiranje prek tiskanih gradiv,
- individualno informiranje in svetovanje.

Rezultati in uporabnost podprojekta

Na podlagi študije pravnih predpisov, strategij in veljavnih mednarodnih in slovenskih programskih dokumentov o izobraževanju oseb s posebnimi potrebami, zlasti pa analize spletnih portalov (slovenskih in tujih) ter ob matrični analizi primerjav 20 spletnih portalov in info centrov v Sloveniji in državah EU smo ugotovili, da uvajanje novih info točk in razvijanje novih info centrov v Sloveniji ni nujno potrebno, pa tudi ne bi bilo racionalno in gospodarno ravnanje, saj bi centre ter informacije podvajali. Ključni problem in hiba spletnih strani in centrov za pomoč osebam s posebnimi potrebami, ki smo jih ugotovili z analizo in strokovnim presejevanjem, je v slabi zasnovi, nepreglednosti, nejasni strukturiranosti, nepovezanosti ter nerazumljivosti. Mnogi od spletnih portalov so prezahtevni in nerazumljivi za osebe s posebnimi potrebami ali njihove starše. Zato bi bilo treba spletne strani in centre, ki že obstajajo in so se specializirali po vrstah motenj, prenoviti, dopolniti, jasno strukturirati in jih povezati med seboj z nadgradnjo povezovalnega in v nadaljevanju tudi interaktivnega spletnega portala. Projekt daje kvalificirane odgovore in predloge, kako odgovoriti na ta izziv. Ključni imperativ je zagotoviti kontinuiran razvoj digitalizirane podpore informacij, inovativnost in posodabljanje sistema kakovostnega informiranja, ki bo vgrajeno v sistem. S tega vidika je pomembna tudi usklajena koordinacija na tem področju, ki jo lahko prevzame SOUS. Njena naloga v perspektivi bi bila tudi koordinacija in razvoj omrežij organizacij za vzgojo, izobraževanje, delovno, zaposlitveno in socialno integracijo oseb s posebnimi potrebami. S tem bomo najbolj okrepili socialno kompetenco mladih za uspešnejše soočanje z zahtevnimi življenjskimi situacijami in uspešnejše sobivanje in inkluzijo.

Na podlagi študije in analiz je pripravljen spletni povezovalni portal SOUS »Šola enakih možnosti«, ki izpolnjuje zastavljene projektne cilje posodabljanja, informiranja

in integriranja oseb s posebnimi potrebami na temelju treh ciljnih populacij: oseb s posebnimi potrebami, strokovnjakov in staršev.

Rezultati projekta zagotavljajo naslednje učinke:

- zainteresiranim se povečujejo dostopnost in enake možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja s ciljem njihove boljše vključenosti v družbo in posledično izboljšanja njihovega položaja na trgu dela;
 - zagotovljeno sodelovanje izvajalcev različnih storitev za osebe s posebnimi potrebami, njihove starše in strokovnjake;
 - povezovalni spletni portal, ki bo omogočal osebam s posebnimi potrebami, staršem in drugim zainteresiranim enostavno iskanje potrebnih informacij, odgovorov ali rešitev;
 - podlaga za kontinuirano in usklajeno nadgrajevanje in posodabljanje spletnih portalov, inovativnih pobud in rešitev za področje oseb s posebnimi potrebami, starše in strokovne sodelavce, v smislu večje preglednosti, sistematičnosti in razumljivosti;
 - razvoj različnih modelov in strategij uspešnega vključevanja otrok s posebnimi potrebami in usposabljanje učiteljev za uvajanje oblikovanih modelov ter strategij;
- spreminjanje odnosa javnosti do enakih možnosti in spodbujanja socialne vključenosti oseb s posebnimi potrebami. Učinkovitejše vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja pa bo prispevalo tudi k dvigu kakovosti življenja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Uporabnosti tega projekta bodo tudi:

- rezultati študije spletnih strani bodo služili informatikom za nadaljnjo nadgradnjo in izboljšavo informacijskih centrov, spletnih portalov in drugih informacijskih orodij,
- razvoj konfiguracij info točk in info centrov.

Sodelujoči v podprojektu

S povratnimi informacijami o analizi stanja med izvajalci programov za osebe s posebnimi potrebami so sodelovali člani strokovne skupine. V podprojektu je skupaj delovalo 6 strokovnih delavk oziroma delavcev.

Kot zunanji partnerji v podprojektu so sodelovale 3 organizacije, in sicer I2, d. o. o., Društvo specialnih in rehabilitacijskih pedagogov Slovenije, Zavod RS za šolstvo.

Strokovna skupina podprojekta: mag. Janez Drobnič, Karl Destovnik, Irena Praznik, mag. Andreja Trtnik, Emir Okanović, Iztok Hafner in Blaž Drobnič.